

PERFEKTUM TVOŘENÍ

Perfektum se tvoří pomocí různých znaků napříč konjugacemi. I když u některých konjugací převažuje jeden typ, vždy jsou tam zastoupeny i jiné znaky. Tvary perfekta a tzv. supina je proto nutné se naučit.

1. Znakem -v-:

Velká část sloves 1. a 4. konjugace, ale i u řady jiných sloves, např.:

- *laudō, laudāre, laudāvī, laudātum*
- *dēleō, dēlēre, dēlēvī, dēlētum*
- *petō, petere, petīvī, petītum*
- *audiō, audīre, audīvī, audītum*

2. Znakem -u-:

Většina sloves 2. konjugace, ale i jiná, např.:

- *moneō, monēre, monuī, monitum* „napomínat“; *teneō, tenēre, tenuī, (tentum* ve složeninách) „držet“
- *cōnsulō, cōnsulere, cōnsuluī, cōnsultum* „ptát se na radu“
- *vetō, vetāre, vetuī, vetitum* „zakazovat“

3. Znakem -s-:

Původně to byl tzv. sigmatický aorist. Vyskytuje se zejména u sloves 3. konjugace, ale i u sloves 2. a 4. konjugace. Ve styku se -s- může docházet k hláskovým změnám (*dīcō, ale dīxī; regō, ale rexī; gerō, ale gessī*)

- *scribō, scribere, scripsī, scriptum* psát“; *dīcō, dīcere, dīxī, dictum* „říkat“; *trahō, trahere, trāxī, tractum* „táhnout“
- *maneō, manēre, mānsī, mānsūm* „setrávat“
- *sentiō, sentīre, sēnsī, sēnsūm* „cítit“

4. Zdloužením kmenové samohlásky:

- *legō, legere, lēgī, lēctum* „číst“; *agō, agere, ēgī, āctum* „dělat, hnát“; *faciō, facere, fēcī, factum* „dělat“
- *adiuvō, adiuvāre, adiūvī, adiūtum* „pomáhat“

5. Reduplikací:

Pozůstatky původního perfekta, které se tvořilo zdvojením počáteční souhlásky a přidáním vokálu.

- *parcō, parcere, pepercī* „šetřit“; *currō, currere, cucurrī, cursum* (asimilace na -u-) „běžet“; *cadō cadere, cecidī, cāsūrus* „padat“
- *spondeō, spondēre, spopondī, spōnsum* „slibovat“

6. Kmen perfektní se rovná kmeni přítomnému:

V praxi to znamená, že tvary od přítomného a perfektního kmene rozeznáme pouze podle koncovek.

Pozor na tvary, které mohou mít více významů, např. *dēfendī* „být bráněn“ (inf. prez. pas.) a zároveň „ubráníl jsem“ (1. os. sg. ind. perf. akt.) nebo *dēfendit* „brání“ i „ubráníl“

- *dēfendō, dēfendere, dēfendī, dēfensum* „bránit“; *statuō, statuere, statuī, statūtum* „stanovit“; *tribuō, tribuere, tribuī, tribūtum* „udělovat“

Vybraná slovesa z lekcí I-XX skript „Základní kurz latiny“ (jedná se o slovesa, která tvoří perfektum a supinum jinak než *laudō, laudāre, laudāvī, laudātum*).

1. konjugace (výjimky)

prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
adiuvō	adiuvāre	adiūvī	adiūtum		pomáhat
Lavō	lavāre	lāvī	lautum/lavātum/lōtum		mýt
cōnstō	cōnstāre	cōnstī		cōnstātūrus	pevně stát

2. konjugace

prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
moneō	monēre	monuī	monitum		napomínat
noceō	nocēre	nocuī	nocitum		škodit
exerceō	exercēre	exercuī	exercitum		cvičit
taceō	tacēre	tacuī	tacitum		mlčet
doceō	docēre	docuī	doctum		učit (někoho)
doleō	dolēre	doluī		dolitūrus	bolí mě
teneō	tenēre	tenuī	(tentum) ve slož.		držet
habeō	habēre	habuī	habitum		mít
<i>adhibeō</i>	<i>adhibēre</i>	<i>adhibuī</i>	<i>adhibitum</i>		přibírat
pāreō + dat.	pārēre	pāruī		pāritūrus	poslouchat koho
timeō + ak.	timēre	timuī			bát se koho
valeō	valēre	valuī		valitūrus	být zdrav
studeō	studēre	studuī			usilovat
vereor + ak.	vererī	veritus sum			bát se koho
mereor	mererī	meritus sum			zasloužit se
appāret	appārēre	appāruit			je jasné, neos.
dēleō	dēlēre	dēlēvī	dēlētum		ničit
impleō	implēre	implēvī	implētum		naplňovat
maneō	manēre	mānsī	mānsūm		zůstávat
pesuādeō	persuādēre	persuāsī	persuāsūm		přesvědčit
rīdeō	rīdēre	rīsī	rīsūm		smát se
respondeō	respondēre	respondī	respōnsūm		odpovědět
videō	vidēre	vīdī	vīsūm		vidět
caveō + ak.	cavēre	cāvī	cautum		dát si pozor na

3. konjugace

prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
dīcō	dīcere	dīxī	dictum		říkat
dūcō	dūcere	dūxī	ductum		vést
<i>addūcō</i>	<i>addūcere</i>	<i>addūxī</i>	<i>adductum</i>		<i>přivádět</i>
<i>redūcō</i>	<i>redūcere</i>	<i>redūxī</i>	<i>reductum</i>		<i>vést zpět</i>
regō	regere	rēxī	rēctum		řídit
vīvō	vīvere	vīxī		vīcturus	žít
trahō	trahere	trāxī	tractum		táhnout
scrībō	scrībere	scrīpsī	scrīptum		psát
gerō	gerere	gessī	gestum		nést, konat
mittō	mittere	mīsī	missum		posílat
<i>committō</i>	<i>committere</i>	<i>commīsī</i>	<i>commisum</i>		<i>svěřit</i>

3. konjugace					
prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
<i>prōmittō</i>	<i>prōmittere</i>	<i>prōmīsī</i>	<i>prōmissum</i>		<i>slibovat</i>
<i>laedō</i>	<i>laedere</i>	<i>laesī</i>	<i>laesum</i>		<i>poškozovat</i>
<i>claudō</i>	<i>claudere</i>	<i>clausī</i>	<i>clausum</i>		<i>zavírat</i>
<i>dīvidō</i>	<i>dīvidere</i>	<i>dīvīsī</i>	<i>dīvīsum</i>		<i>rozdělit</i>
<i>cēdō</i>	<i>cēdere</i>	<i>cessī</i>	<i>cessum</i>		<i>ustupovat</i>
<i>succēdō</i>	<i>succēdere</i>	<i>successī</i>	<i>successum</i>		<i>nastupovat po někom</i>
<i>premō</i>	<i>premere</i>	<i>pressī</i>	<i>pressum</i>		<i>tlačit</i>
<i>legō</i>	<i>legere</i>	<i>lēgī</i>	<i>lēctum</i>		<i>číst, sbírat</i>
<i>dīligō</i>	<i>dīligere</i>	<i>dīlēxī</i>	<i>dīlēctum</i>		<i>mít rád</i>
<i>neglegō</i>	<i>neglegere</i>	<i>neglēxī</i>	<i>neglēctum</i>		<i>zanedbávat</i>
<i>intellegō</i>	<i>intellegere</i>	<i>intellēxī</i>	<i>intellēctum</i>		<i>rozumět</i>
<i>emō</i>	<i>emere</i>	<i>ēmī</i>	<i>ēemptum</i>		<i>kupovat</i>
<i>fugiō</i>	<i>fugere</i>	<i>fūgī</i>		(<i>fugitūrus</i>)	<i>utéct</i>
<i>agō</i>	<i>agere</i>	<i>ēgī</i>	<i>āctum</i>		<i>hnát, konat</i>
<i>subigō</i>	<i>subigere</i>	<i>subēgī</i>	<i>subāctum</i>		<i>podrobit</i>
<i>cōgō</i>	<i>cōgere</i>	<i>coēgī</i>	<i>coāctum</i>		<i>nutit</i>
<i>capiō</i>	<i>capere</i>	<i>cēpī</i>	<i>captum</i>		<i>brát, chytat</i>
<i>accipiō</i>	<i>accipere</i>	<i>accēpī</i>	<i>acceptum</i>		<i>přijímat</i>
<i>incipiō</i>	<i>incipere</i>	<i>incēpī</i>	<i>inceptum</i>		<i>začínat</i>
<i>dēcipiō</i>	<i>dēcipere</i>	<i>dēcēpī</i>	<i>dēceptum</i>		<i>klamat</i>
<i>faciō</i>	<i>facere</i>	<i>fēcī</i>	<i>factum</i>		<i>dělat</i>
<i>afficiō</i>	<i>afficere</i>	<i>affēcī</i>	<i>affectum</i>		<i>opatrít něko- ho něčím</i>
<i>perficiō</i>	<i>perficere</i>	<i>perfēcī</i>	<i>perfectum</i>		<i>dokončit</i>
<i>interficiō</i>	<i>inteficere</i>	<i>interfēcī</i>	<i>interfectum</i>		<i>zabíjet</i>
<i>vincō</i>	<i>vincere</i>	<i>vīcī</i>	<i>victum</i>		<i>zvíťezit</i>
<i>iaciō</i>	<i>iacere</i>	<i>iēcī</i>	<i>iactum</i>		<i>házet</i>
<i>frangō</i>	<i>frangere</i>	<i>frēgī</i>	<i>frāctum</i>		<i>lámat</i>
<i>statuō</i>	<i>statuere</i>	<i>statuī</i>	<i>statūtum</i>		<i>stanovit</i>
<i>cōstituō</i>	<i>cōstituere</i>	<i>cōstituī</i>	<i>cōstitutum</i>		<i>stanovit</i>
<i>dēstituō</i>	<i>dēstituere</i>	<i>dēstituī</i>	<i>dēstitutum</i>		<i>opouštět</i>
<i>tribuō</i>	<i>tribuere</i>	<i>tribuī</i>	<i>tribūtum</i>		<i>udělovat</i>
<i>solvō</i>	<i>solvere</i>	<i>solvī</i>	<i>solūtum</i>		<i>uvolňovat</i>
<i>dēfendō</i>	<i>dēfendere</i>	<i>dēfendī</i>	<i>dēfensum</i>		<i>bránit</i>
<i>offendō</i>	<i>offendere</i>	<i>offendī</i>	<i>offensum</i>		<i>urazit někoho</i>
(<i>scandō</i>)	<i>scandere</i>	<i>scandī</i>			<i>stoupat</i>)
<i>trāscendō</i>	<i>trāscendere</i>	<i>trāscendī</i>	<i>trāscēsum</i>		<i>přejít</i>
<i>vertō</i>	<i>vertere</i>	<i>vertī</i>	<i>versum</i>		<i>obracet</i>
<i>tangō</i>	<i>tangere</i>	<i>tetigī</i>	<i>tāctum</i>		<i>dotýkat se</i>
<i>parcō + dat.</i>	<i>parcere</i>	<i>pepercī</i>		<i>parsūrus</i>	<i>ušetřit koho</i>
<i>discō</i>	<i>discere</i>	<i>didicī</i>			<i>učit se</i>
<i>vendō</i>	<i>vendere</i>	<i>vendidī</i>			<i>prodávat</i>
<i>cadō</i>	<i>cadere</i>	<i>cecidī</i>		<i>cāsūrus</i>	<i>padat</i>
<i>incidō</i>	<i>incidere</i>	<i>incidī</i>			<i>vpadat</i>
<i>caedō</i>	<i>caedere</i>	<i>cecidī</i>	<i>caesum</i>		<i>porážet</i>
<i>occidō</i>	<i>occidere</i>	<i>occidī</i>	<i>occīsum</i>		<i>zabít</i>
<i>currō</i>	<i>currere</i>	<i>cucurrī</i>	<i>cursum</i>		<i>běžet</i>
<i>pellō</i>	<i>pellere</i>	<i>pepulī</i>	<i>pulsum</i>		<i>zahánět</i>
<i>crēdō</i>	<i>crēdere</i>	<i>crēdidī</i>	<i>crēditum</i>		<i>věřit</i>
(<i>tendō</i>)	<i>tendere</i>	<i>tetendī</i>	<i>tentum</i>		<i>napínat</i>)

3. konjugace					
prézens	inf. prez.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
<i>contendō</i>	<i>contendere</i>	<i>contendī</i>	<i>contentum</i>		<i>usilovat</i>
condō	condere	condidī	conditum		založit
reddō	reddere	reddidī	redditum		dát zpět
cernō	cernere	crēvī	crētum		pozorovat
<i>dēcernō</i>	<i>dēcernere</i>	<i>dēcrēvī</i>	<i>dēcrētum</i>		<i>rozhodovat</i>
crēscō	crēscere	crēvī	crētum		růst
cupiō	cupere	cupīvī	cupītum		toužit
petō	petere	petīvī	petītum		žádat
(nōscō	nōscere	nōvī	nōtum		poznávat)
<i>cōgnōscō</i>	<i>cōgnōscere</i>	<i>cōgnōvī</i>	<i>cōgnitum</i>		<i>poznávat</i>
<i>ignōscō</i>	<i>ignōscere</i>	<i>ignōvī</i>			<i>odpouštět</i>
colō	colere	coluī	cultum		ctít
pōnō	pōnere	posuī	positum		klást
<i>dēpōnō</i>	<i>dēpōnere</i>	<i>dēposuī</i>	<i>dēpositum</i>		<i>odkládat</i>
morior	morī	mortuus sum		moritūrus	zemřít
nāscor	nāscī	nātus sum			narodit se
patior	paī	passus sum			trpět
orior	orīrī	ortus sum		oritūrus	vznikat
loquor	loquī	locūtus sum			mluvit
sequor	sequī	secūtus sum			následovat

4. konjugace					
prézens	inf. prez.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
veniō	venīre	vēnī	ventum		přijít
aperiō	aperīre	aperuī	apertum		otevřít
vīnciō	vīncīre	vīnxī	vīnctum		vázat
sentiō	sentīre	sēnsī	sēnsum		cítit
largior	largīrī	largītus sum			štědře dávat